

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2CdoGp/1/2017
Identifikačné číslo spisu: 9017200039
Dátum vydania rozhodnutia: 31.07.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:9017200039.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ J. A. a 2/ H. A., obaja bývajúcí vo Y, obaja zastúpení JUDr. Jurajom Kusom, advokátom, so sídlom v Michalovciach, Nám. osloboditeľov 10, proti žalovanej Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s., so sídlom v Bratislave, Dostojevského rad 4, IČO: 00 151 700, o náhradu škody na zdraví s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 19 C 58/2014, o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Okresného súdu Michalovce z 13. decembra 2016, č. k. 19 C 58/2014-339, takto

rozhodol:

Dovolanie generálneho prokurátora z a m i e t a .

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) uznesením zo dňa 17. októbra 2016 sp. zn. 19 C 58/2014-311 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť súdny poplatok 6 000 eur za odvolanie v zmysle položky č. 1 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov, t. j. 6 % z priznanej náhrady nemajetkovej ujmy.
2. Proti uvedenému uzneseniu podala žalovaná sťažnosť z dôvodu nesprávnej výšky súdneho poplatku, ktorý mal byť podľa žalovanej vypočítaný podľa položky č. 7b Sadzobníka súdnych poplatkov písm. b/, podľa ktorej výška súdneho poplatku zo žaloby na ochranu osobnosti spojenej s náhradou nemajetkovej ujmy je 66 eur a 3 % z výšky uplatnenej nemajetkovej ujmy, najviac 16 596,50 eur.
3. Súd prvej inštancie uznesením zo dňa 13. decembra 2016 č. k. 19 C 58/2014-339 sťažnosť žalovanej o povinnosti zaplatiť súdny poplatok 6 000 eur zamietol ako nedôvodnú, pretože súdny poplatok bol vyrubený podľa položky č. 1 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov správne. Predmetom konania nie je ochrana osobnosti, ale náhrada škody podľa zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z.z.“). Súd zaviazal žalovanú na úhradu súdneho poplatku za odvolanie z každého nároku po 3 000 eur, spolu 6 000 eur. Základom pre výpočet poplatku bola podľa § 7 ods. 1 cena prísudku u každého žalobcu (50 000 eur). Výška poplatku bola určená podľa položky č. 1a Sadzobníka súdnych poplatkov ako 6 %

zo základu 50 000 eur, teda 3 000 eur u každého žalobcu.

4. Proti uvedenému rozhodnutiu okresného súdu na podnet žalovanej podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“ alebo „GP“) v zmysle § 458 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) dovolanie generálneho prokurátora (ďalej len „dovolanie GP“), pretože tvrdil, že označené rozhodnutie porušuje právo žalovanej na spravodlivý súdny proces. Poukázal na § 6 ods. 1, 2 zákona č. 71/1992 Z.z. a položku č. 7b Sadzobníka súdnych poplatkov (ďalej len „sadzobník“). Uviedol, že okresný súd nesprávne posúdil predmet konania a následne nesprávne rozhodol, keď uložil žalovanej zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie podľa položky č. 1 písm. a/ sadzobníka s odôvodnením, že predmetom konania nie je ochrana osobnosti, ale náhrada škody podľa zákona č. 381/2001 Z.z., keďže sa žalobcovia 1/ a 2/ domáhali náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá im vznikla usmrtením ich syna pri dopravnej nehode. S prihliadnutím na eurokomformný výklad pojmov „náhrada škody, škoda na zdraví“ (§ 4 ods. 1, § 4 ods., § 4 ods. 4 a § 15 ods. 1 zákona č. 181/2001 Z.z.) akcentoval, že sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody, za ktorú možno priznať náhradu peňažnou formou podľa § 13 ods. 2 a 3 OZ, a ktorú treba v širšom ponímaní považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z., ktorá spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Nemajetkovú ujmu za zásah do osobnostných práv usmrtením blízkej osoby možno uplatňovať len mimo rámec inštitútu zodpovednosti za škodu, t. j. podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka (4 Cdo 168/2009). Vzhľadom na uvedené mal byť správne vyrubený poplatok za podané odvolanie podľa položky č. 7b sadzobníka. Poukázal na zjavné pochybenie pri aplikácii hmotného práva. GP poukázal na interpretáciu článku 6 (právo na spravodlivý proces) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ESLP a odklonu od princípu právnej istoty. Sú tu teda - podľa jeho názoru - splnené podmienky na podanie dovolania GP podľa § 458 ods. 1 a 2 CSP, pričom podanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku vyžaduje ochrana práv, ktorú v čase podania dovolania generálnym prokurátorom nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Potreba zrušiť toto uznesenie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty.

5. Žalobcovia 1/ a 2/ v písomnom vyjadrení žiadali dovolanie generálneho prokurátora odmietnuť.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie GP podal oprávnený subjekt v zákonom stanovenej lehote (§ 461 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 464 CSP v spojení s § 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie GP je nedôvodné, pretože napadnuté uznesenie okresného súdu je vecne správne.

7. Proti právoplatnému rozhodnutiu súdu je prípustné dovolanie generálneho prokurátora, ak to vyžaduje ochrana práv a túto ochranu nemožno v čase podania dovolania generálneho prokurátora dosiahnuť inými právnymi prostriedkami (§ 458 ods. 1 CSP).

8. Dovolanie generálneho prokurátora je prípustné iba za predpokladu, že právoplatné rozhodnutie súdu porušuje právo na spravodlivý proces alebo trpí vadami, ktoré majú za následok závažné porušenie práva spočívajúce v právnych záveroch, ktoré sú svojvoľné alebo neudržateľné a ak potreba zrušiť rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty (§ 458 ods. 2 CSP).

9. Dovolanie GP je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý bol do právnej úpravy civilného konania zaradený s účinnosťou od 1. júla 2016. Predchádzajúca právna úprava tento opravný prostriedok nepoznala. Normatívne nastavenie dovolania GP je oproti právnej úprave mimoriadneho dovolania úplne odlišné, a to jednak z dôvodu judikatúry najvyššieho súdu a ústavného súdu, jednak z dôvodu novej právnej úpravy dovolania v CSP. Dovolanie GP nemožno stotožňovať s mimoriadnym dovolaním. Ide o dva samostatné mimoriadne opravné prostriedky, pričom každý z nich individuálne plnil (plní) účel vyjadrený právnou úpravou v čase jej účinnosti. „Zatiaľ čo mimoriadne dovolanie z dôvodu relatívne úzkej prípustnosti dovolania podľa §§ 236 - 239 O.s.p. bolo skoro univerzálnym mimoriadnym

opravným prostriedkom, čím jednoznačne stratilo svoj punc 'mimoriadnosti', dovolanie generálneho prokurátora je postavené na dvoch zásadách, a to subsidiarity k iným prostriedkom nápravy a prísnej proporcionality medzi potrebou zrušiť rozhodnutie súdu s princípom právnej istoty.“ [pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 458 (ďalej len „Komentár“)].

10. Najvyšší súd už pri svojom rozhodovaní poukázal na znaky odlišujúce mimoriadne dovolanie a dovolania GP, a to v súvislosti s úpravou lehoty na podanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku (pozri 3 CdoGp 1/2016); stotožnil sa s názorom prezentovaným aj v odbornej právnickej literatúre, v zmysle ktorého „aj keď je medzi mimoriadnym dovolaním a dovolaním generálneho prokurátora nesporná historicko-právna nadväznosť, ide o dva samostatné mimoriadne opravné prostriedky s odlišným účelom i normatívnym vymedzením“ (Komentár, str. 1481).

11. Mimoriadne dovolanie (ako inštitút právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016) a dovolanie GP (ako inštitút súčasnej právnej úpravy) majú však aj niektoré spoločné znaky, ktoré aj po zmene právnej úpravy zostali zachované. Jedným z nich je, že oprávnenie podať tento mimoriadny opravný prostriedok má (mal) subjekt odlišný od účastníka konania. Ďalším významným spoločným znakom, na ktorý poukazuje aj generálny prokurátor, je to, že ide (išlo) o subsidiárny mimoriadny opravný prostriedok prípustný iba za predpokladu, že strana (predtým účastník konania) nemá (nemala) možnosť dosiahnuť ochranu práv inými právnymi prostriedkami. Dovolací súd pripomína v ďalších bodoch tohto uznesenia niektoré závery súdov, ku ktorým dospeli (síce) vo väzbe na subsidiaritu mimoriadneho dovolania, sú ale - práve z hľadiska tohto spoločného znaku - aktuálne aj vo vzťahu k právnej úprave prípustnosti dovolania GP.

12. ESĽP vo svojich rozsudkoch vychádza zo záverov Európskej komisie pre demokraciu prostredníctvom práva (Benátskej komisie), ktorá v správe o nezávislosti súdneho systému ako reakciu na právomoc prokuratúry v post-sovietskych štátoch podať mimoriadny opravný prostriedok akcentuje zásadu, že súdne rozhodnutie by nemalo podliehať žiadnej revízii mimo odvolacieho konania, najmä nie prostredníctvom protestu prokurátora alebo iného štátneho orgánu (štátneho úradníka) a zároveň mimo odvolacieho konania po právoplatnosti. Ako uviedol Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) „z početnej judikatúry ESĽP možno vyvodiť kritický postoj ESĽP k mimoriadnym opravným prostriedkom, ktoré závisia od úvahy príslušného orgánu verejnej moci, či dôjde k podaniu takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku alebo nie a následne k vyneseniu rozhodnutia, ktorým sa zruší právoplatné konečné rozhodnutie“ (pozri rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 357/2013, I. ÚS 216/2016, I. ÚS 277/2016). V náleze zo 14. februára 2017 sp. zn. II. ÚS 793/2016 ústavný súd uviedol, že „signály o medzinárodnoprávnej zodpovednosti za systémový problém v civilnom práve majú byť vyvážené Národnou radou Slovenskej republiky, exekutívou a v tomto špecifickom prípade aj generálnym prokurátorom v koncepcii (ne)podávania mimoriadneho dovolania“. I keď judikatúra ESĽP v prípade zásadnej (fundamentálnej) vady konania alebo závažnému excesu pripúšťa zásah do právnej istoty nastolenej právoplatným rozhodnutím vnútroštátneho súdu, zotráva zároveň na tom, že subjekt, ktorý je takouto vadou alebo excesom negatívne dotknutý, je povinný vyčerpať všetky dostupné procesné prostriedky nápravy (Van Oosterwijk proti Belgicku).

13. Rovnako ústavný súd vo viacerých rozhodnutiach o sťažnostiach proti rozhodnutiam všeobecných súdov vydaným do 30. júna 2016 vyjadril záver, podľa ktorého ochrana poskytovaná mimoriadnym opravným prostriedkom subjektu odlišného od účastníka konania je prípustná len subsidiárne, t. j. len vtedy, ak osoba, ktorá sa domáha podania takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku, „neúspešne využila všetky zákonom dovolené a efektívne prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov (najmä podaním niektorého z opravných prostriedkov vrátane mimoriadnych opravných prostriedkov) alebo takéto právne prostriedky nemala k dispozícii, prípadne boli tu objektívne prekážky, ktoré jej znemožnili ich využitie“ (III. ÚS 331/2006). Na povinnosť dotknutej osoby vyčerpať všetky dostupné prostriedky ochrany práv poukázal ústavný súd aj v ďalších prípadoch (viď napríklad IV. ÚS 265/2014 a IV. ÚS 129/2013). Rozhodovanie ústavného súdu vo vzťahu k mimoriadnemu opravnému prostriedku, subjektu odlišného od účastníka konania, bolo zjednotené stanoviskom pléna

ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 3/2015 v znení: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov”.

14. Z obdobných názorov vychádzal aj najvyšší súd pri prijímaní stanoviska R 94/2015, právna veta ktorého znie: „Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť“.

15. V danom prípade dovolací súd rozhoduje už za účinnosti novej právnej úpravy. Zastáva názor, že pokiaľ vyššie uvedené náhľady ESLP, ústavného súdu i samotného najvyššieho súdu na mimoriadny opravný prostriedok podaný tým, kto nebol účastníkom civilného konania, zodpovedali predchádzajúcemu „ultraaktívnemu“ procesnému kódexu (porovnaj II. ÚS 793/2016 a II. ÚS 454/2016), o to viac sú namieste za účinnosti nového civilného sporového predpisu, ktorý už takým nie je. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nie je žiadny dôvod, aby sa predmetné právne závery týkajúce sa zásady subsidiarity, ku ktorým do 30. júna 2016 dospela judikatúra súdov (ESLP, ústavného a najvyššieho súdu) vo vzťahu k mimoriadnemu dovolaniu (§ 243e až § 243j O.s.p.), neuplatňovali po tomto dni vo vzťahu k dovolaniu GP (§ 458 až § 465 CSP).

16. Aj za účinnosti novej právnej úpravy civilného sporového konania sa bezpochyby uplatňuje zásada, že právo patrí bdelym („vigilantibus iura scripta sunt“), ktorá zdôrazňuje procesnú povinnosť strany sporu vyvinúť vlastnú aktivitu a iniciatívu tak, aby sama svojimi procesnými úkonmi riadne, včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou sledovala ochranu svojich subjektívnych práv. Tejto zásade rozhodne nezodpovedá postup strany sporu, ktorá mala v určitom prípade možnosť napadnúť rozhodnutie súdu dovolaním, túto možnosť ale nevyužila, i keď ním mohla dosiahnuť zrušenie (zmenu) rozhodnutia. Pokiaľ strana sporu túto možnosť nevyužila (to znamená nerealizovala svoje procesné dispozičné oprávnenie), nemôže byť právna istota druhej strany sporu, ktorá sa spolieha na záväzné a nezmeniteľné rozhodnutie súdu, narušená dovolaním GP. V prípade, že strana sporu zostane v naznačenom smere pasívna, je (neskoršia) aktivita subjektu odlišného od strany sporu vyúsťajúca do podania mimoriadneho opravného prostriedku neprípustná a nemôže mať procesné dôsledky umožňujúce uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu.

17. Komentujúc ustanovenia novej právnej úpravy účinnnej od 1. júla 2016 dospela aj odborná právnická literatúra k záveru, podľa ktorého „povinnosť strany vyčerpať, na účely posúdenia prípustnosti dovolania generálneho prokurátora, najskôr všetky dostupné riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré sú jej k dispozícii, resp. iné prostriedky nápravy, nie je bez právneho významu. Takto nastavený režim má predovšetkým zabezpečiť, že prostredníctvom dovolania generálneho prokurátora nebudú obchádzané iné opravné prostriedky. Inak povedané, nezrušiteľnosť právoplatných a záväzných súdnych rozhodnutí v prípade pasivity strany sporu nemá byť narušovaná jej dodatočnou procesnou aktivitou prejavenu v iniciácii podania dovolania generálneho prokurátora“ (Komentár, str. 1485).

18. I keď je od 1. júla 2016 účinný nový civilný kódex, ktorý neprevzal inštitút mimoriadneho dovolania a nahradil ho novým inštitútom - dovolaním GP, najvyšší súd nevidí žiadny dôvod pre odklon od podstaty záverov vyjadrených pred uvedeným dňom ústavným súdom v stanovisku pléna PLz. ÚS 3/2015 a najvyšším súdom v stanovisku R 94/2015. Podstata záverov vyjadrených v týchto stanoviskách zostala zachovaná aj po uvedenom dni. Vychádzala totiž z už spomenutej judikatúry ESLP, ktorá 1. júlom 2016 nestratila svoje opodstatnenie.

19. S prihliadnutím na doterajšiu judikatúru EŠLP zastáva dovolací súd názor, podľa ktorého ustanovenie § 458 ods. 1 CSP pripúšťa interpretáciu, v zmysle ktorej by generálny prokurátor (ak dospeje k záveru o existencii fundamentálnej procesnej vady) bol oprávnený podať dovolanie GP vtedy, keď strana sporu nemohla predtým sama svojou procesnou aktivitou - v tomto prípade podaním odvolania - dosiahnuť nápravu procesnej vady alebo nesprávnosti a domôcť sa ochrany svojich práv. Dovolací súd poukazuje na vyššie citovaný nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 331/2006, kde ústavný súd vyjadril záver, podľa ktorého ochrana poskytovaná mimoriadnym opravným prostriedkom subjektu odlišného od účastníka konania je prípustná vtedy, ak osoba, ktorá sa domáha podania takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku, nemala k dispozícii zákonom dovolené a efektívne prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov (najmä podaním niektorého z opravných prostriedkov vrátane mimoriadnych opravných prostriedkov). V predmetnom prípade žalovaná nemala možnosť podať odvolanie voči uzneseniu okresného súdu o odmietnutí jej sťažnosti z dôvodu nesprávnej výšky súdneho poplatku, a tak nemohla využiť opravné prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov.

20. Vzhľadom na uvedené považuje dovolací súd dovolanie GP za procesne prípustné, preto pristúpil k skúmaniu, či generálnym prokurátorom napadnuté právoplatné rozhodnutie súdu porušuje právo na spravodlivý proces alebo trpí vadami, ktoré majú za následok závažné porušenie práva, prípadne či potreba zrušiť napadnuté rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty.

21. Pri uplatňovaní práva strany sporu v súdnom konaní zákon stanovuje, kedy je strana sporu povinná uhradiť súdny poplatok, čo je podmienkou pri uplatnení jej práva v konaní pred súdom. Ústavná zásada vyjadrená v článku 59 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorej dane a poplatky možno ukladať zákonom, alebo na základe zákona, sa premieta do § 1 zákona o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov č. 71/1992 Zb. v znení neskorších podpisov (ďalej aj „zákon o SP“).

22. Podľa § 1 ods. 1 zákona o SP súdne poplatky sa vyberajú za jednotlivé úkony alebo konanie súdov, ak sa vykonávajú na návrh a za úkony orgánov štátnej správy súdov a prokuratúry uvedené v Sadzobníku súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov, ktorý tvorí prílohu tohto zákona.

23. Podľa § 2 ods. 1 písm. a/ zákona o SP poplatníkom je navrhovateľ poplatkového úkonu, ak je podľa sadzobníka ustanovený poplatok z návrhu.

24. Podľa § 4 ods. 2 zákona o SP od poplatku sú oslobodení: písm. ch/ navrhovateľ v konaní o náhrade škody vrátane škody na veciach, ktorá vznikla v súvislosti s ublížením na zdraví, písm. i/ navrhovateľ v konaní o náhradu škody alebo nemajetkovej ujmy, ktoré mu boli spôsobené trestným činom.

25. Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona o SP poplatková povinnosť vzniká: podaním žaloby, návrhu, odvolania, žaloby na obnovu konania, dovolania, kasačnej sťažnosti alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom žalobca alebo navrhovateľ, odvolateľ, ten, kto podal žalobu na obnovu konania, dovolateľ a ten, kto podal kasačnú sťažnosť.

26. Podľa § 6 ods. 1 zákona o SP sadzba poplatku je uvedená v sadzobníku percentom zo základu poplatku (ďalej len „percentná sadzba“) alebo pevnou sumou. Ak tento zákon neustanovuje inak, je poplatok za odvolanie päť eur a poplatok za dovolanie 10 eur.

27. Podľa § 7 ods. 1 zákona o SP pri percentnej sadzbe je základom poplatku cena predmetu poplatkového úkonu. Ak nie je možné základ poplatku takto zistiť, je základom poplatku cena obvyklá v mieste a v čase podania návrhu na vykonanie poplatkového úkonu. Ak je základom poplatku cena nehnuteľností, touto cenou sa rozumie cena zistená podľa osobitných predpisov.

28. Podľa § 14 ods. 1 zákona o SP ak tento zákon neustanovuje inak, na konanie vo veciach poplatkov sa primerane použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku okrem § 357 písm. a/.

29. Podľa § 14 ods. 4 zákona o SP v konaní podľa tohto zákona koná a rozhoduje vyšší súdny úradník vrátane rozhodovania o zastavení konania. Sudca v konaní koná a rozhoduje o sťažnostiach proti rozhodnutiam vyššieho súdneho úradníka. Ak sa sťažnosti vyhovie v plnom rozsahu, rozhodnutie nemusí obsahovať odôvodnenie.

30. Podľa sadzobníka zákona o SP bod I. (poplatky vyberané v civilnom procese a správnom procese), položka č. 1 písm. a/ zo žaloby alebo z návrhu na začatie konania, ak nie je ustanovená osobitná sadzba z ceny (z úhrady) 6 %, najmenej 16,50 eur, predmetu konania, najviac 16 596,50 eur (...), položka č. 7b písm. a/ zo žaloby na ochranu osobnosti, bez návrhu na náhradu nemajetkovej ujmy 66 eur a písm. b/ na ochranu osobnosti spojenej s náhradou nemajetkovej ujmy 66 eur a 3 % z výšky uplatnenej z nemajetkovej ujmy, najviac 16 596,50 eur.

31. Podľa § 239 ods. 1 CSP proti uzneseniu súdu prvej inštancie vydanému súdnym úradníkom, ktoré treba doručiť, je prípustná sťažnosť.

32. V danom prípade sa žalobcovia žalobou podanou na Okresnom súde Michalovce 2. apríla 2014 domáhali proti žalovanej náhrady škody s príslušenstvom. Okresný súd Michalovce (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 26. septembra 2016 č. k. 19 C 58/2014-291 (v poradí druhým rozsudkom) uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 50 000 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.), zaplatiť žalobkyni 2/ náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 50 000 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok II.), vo zvyšku návrh zamietol (výrok III.), rozhodol, že žiadna zo strán sporu nemá na náhradu trov konania právo (výrok IV.), žalovanej uložil zaplatiť súdny poplatok v sume 6 000 eur na účet Okresného súdu Michalovce, do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok V.). Voči uvedenému rozsudku podala žalovaná odvolanie, v dôsledku čoho okresný súd uznesením zo dňa 17. októbra 2016 č. k. 19 C 58/2014-311 vydaným vyšším súdnym úradníkom uložil žalovanej povinnosť zaplatiť súdny poplatok 6 000 eur za odvolanie v zmysle položky č. 1 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov, t. j. 6 % z priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. Sťažnosť žalovanej proti tomuto uzneseniu súd zamietol (uznesenie Okresného súdu Michalovce z 13. decembra 2016 č. k. 19 C 58/2014-339 s poučením, že proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie).

33. Generálny prokurátor namietal, že uznesením okresného súdu o odmietnutí sťažnosti žalovanej bolo porušené jej právo na spravodlivý proces. Podľa jeho názoru okresný súd nesprávne posúdil predmet konania a následne nesprávne rozhodol, keď uložil žalovanej zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie podľa položky č. 1 písm. a/ sadzobníka s odôvodnením, že predmetom konania nie je ochrana osobnosti, ale náhrada škody podľa zákona č. 381/2001 Z.z., keďže sa žalobcovia 1/ a 2/ domáhali náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá im vznikla usmrtením ich syna pri dopravnej nehode. Mal za to, že nemajetkovú ujmu za zásah do osobnostných práv usmrtením blízkej osoby možno uplatňovať len mimo rámec inštitútu zodpovednosti z a škodu, t. j. podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka (4 Cdo 168/2009), preto mal byť správne vyrubенý poplatok za podané odvolanie podľa položky č. 7b sadzobníka.

34. Preskúmaním veci dovolací súd zistil, že žalobcovia 1/ a 2/ sa podanou žalobou domáhajú voči žalovanej zaplata náhrady škody formou nemajetkovej ujmy v peniazoch na tom skutkovom základe, že syn žalobcov zahynul dňa 5. januára 2012 pri dopravnej nehode, pričom prevádzkovateľ motorového vozidla, v ktorom bol poškodený usmrtený, mal uzavreté povinné zmluvné poistenie u žalovanej. Z uvedeného je tak nesporné, že nejde o konanie o ochranu osobnosti s náhradou nemajetkovej ujmy, ale ide o konanie o náhradu škody z titulu zodpovednosti z a škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov, v ktorom konaní je žalobca oslobodený od súdneho poplatku (§ 4 ods. 2 písm. ch/, resp. i/ zákona o SP). Oslobodenie od súdneho poplatku sa nevzťahuje na žalovanú, preto podaním odvolania žalovanou voči rozsudku okresného súdu vo veci samej v konaní o náhradu škody vznikla žalovanej poplatková povinnosť (§ 5 ods. 1 písm. a/ zákona o SP). Okresný súd preto správne postupoval, keď žalovanej vyrubil súdny poplatok za podané odvolanie voči rozsudku okresného súdu vo veci samej v

konaní o náhradu škody podľa položky č. 1 písm. a/ sadzobníka.

35. K argumentácii GP v dovolaní dovolací súd poukazuje na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 6 MCdo 1/2016 z 31. júla 2017, ktorý nadviazal na závery rozsudku Súdneho dvora Európskej Únie C-22/12 vo veci Haasová z 24. októbra 2013 (podobne rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 474/2016 zo 17. augusta 2016, aj rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 666/2016 z 11. októbra 2016) a v ktorom bolo vysvetlené, že pri výklade pojmu škoda pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pretože citovaný zákon bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené toho času platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa pojmy „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“, z čoho je zrejmé, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú a aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú a aj nemajetkovú (rozsudok ESD zo 6. mája 2010 vo veci C-63/09 Axel Walz proti Clickair SA). Uvedené rozhodnutie najvyššieho súdu bolo ako judikát publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov SR č. 8/2018 pod č. R 61/2018 s právnou vetou: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná.“ Týmto a ďalšími rozhodnutiami najvyššieho súdu, a to napr. sp. zn. 6 Cdo 143/2017 z 27. februára 2018, sp. zn. 6 Cdo 206/2017 z 27. februára 2018, sp. zn. 1 Cdo 179/2017 z 26. septembra 2018, sp. zn. 8 Cdo 6/2018 z 27. septembra 2018 a sp. zn. 6 Cdo 80/2018 z 29. novembra 2018, bol prekonaný aj právny názor uvedený v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 168/2009, na ktoré generálny prokurátor poukazoval v dovolaní.

36. Z vyššie uvedeného je tak zjavné, že rozhodnutie okresného súdu zo dňa 13. decembra 2016 č. k. 19 C 58/2014-339, ktorým bola ako nedôvodná zamietnutá sťažnosť žalovanej o povinnosti zaplatiť súdny poplatok 6 000 eur, je vecne správne, pretože okresný súd postupoval v súlade so zákonom o SP, správne uviedol, že predmetom konania nie je ochrana osobnosti, ale náhrada škody podľa zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, na základe čoho tak nemohlo dôjsť uvedeným rozhodnutím okresného súdu k porušeniu práva žalovanej na spravodlivé súdne konanie.

37. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie generálneho prokurátora ako nedôvodné zamietol (§ 464 CSP v spojení s § 448 a § 451 ods. 1 CSP).

38. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.